

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: G. Manoli)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, I. Dutca, A. Malii)

DECIZIE

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Irina Dobrovolscaia, reprezentată de avocatul Roman Aronov,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Dobrovolscaia împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Fala-Dental” cu privire la restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ, împotriva deciziei din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 06 martie 2019, Irina Dobrovolscaia a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Fala-Dental”, prin care a solicitat restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ în sumă de 57 200 de lei, încasarea penalității în mărime 51 480 de lei, prejudiciului moral în sumă de 5 000 de lei și cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 14 000 de lei.

În motivarea acțiunii a indicat că în luna septembrie 2016 s-a adresat la medicul-stomatolog Valeriu Fala din cadrul SRL „Fala-Dental”, privind protezarea dentară, achitându-i suma de 57 200 de lei, cu titlu de contravaloare a serviciului stomatologic, însă nu a fost încheiat nici un contract în acest sens și nici nu a fost eliberat bonul de plată fiscal.

La rândul său, medicul Valeriu Fala i-a înmânat Irinei Dobrovolscaia un înscris formal din 20 octombrie 2016 privind tratamentul realizat în sumă de 57 200 de lei.

La 11 februarie 2019, avocatul Aronov Roman, în interesele Irinei Dobrovolscaia a expediat în adresa SRL „Fala-Dental” reclamația nr. 1102-3/19, solicitând restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ și rezolvarea conflictului pe cale extrajudiciară.

Reclamația a fost recepționată de SRL „Fala-Dental” la data de 13 februarie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție, însă nu a oferit nici un răspuns.

Prin urmare, Irina Dobrovolscaia în temeiul art. 32 alin. (1) din Legea nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor, a solicitat încasarea din contul

SRL „Fala-Dental” a sumei de 51 480 de lei, cu titlu de penalitate, calculată în mărime de 1 % din prețul produsului, pentru fiecare zi de întârziere.

Totodată, a afirmat că conform procesului - verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018 se atestă că Irina Dobrovolscaia a fost examinată clinic în Clinica Stomatologică Universitară nr. 1 al IPUSMF „Nicolae Testemițanu” și potrivit Comisiei de specialitate stomatologie al MSMPS, la examenul intraoral s-a stabilit un diagnostic - XXXXX.

Astfel, din cauza că pe parcursul a 810 zile de la data protezării dentale defectuoase, contravaloarea serviciului stomatologic necalitativ a rămas nerestituită, iar Irina Dobrovolscaia a rămas cu diagnoza dramatică: „XXXXX”.

A solicitat încasarea din contul SRL „Fala-Dental” restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ, penalității, prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 01 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Irina Dobrovolscaia împotriva SRL „Fala-Dental” cu privire la restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ, ca fiind neîntemeiată. S-a încasat de la Irina Dobrovolscaia în beneficiul Statului, taxa de stat în mărime de 3 432 de lei, de a cărei plată a fost scutită prin efectul legii la etapa primirii spre examinare a cererii de chemare în judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 10 decembrie 2020, avocatul Aronov Roman, în interesele Irinei Dobrovolscaia, a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel declarată de Irina Dobrovolscaia și s-a menținut hotărârea din 01 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Dobrovolscaia împotriva SRL „Fala-Dent” cu privire la restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 6 alin. (1), 512 alin. (1), 572 alin. (1) și (2), 970 Cod civil, art. 6 lit. b), 10 lit. a) și c), 21 alin. (1) din Legea nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor, Colegiul a considerat întemeiată și legală soluția primei instanțe.

Totodată, din suportul probator prezent la materialele cauzei, Colegiul a reținut că la 20 octombrie 2016 Irinei Dobrovolscaia i-a fost eliberat certificatul privind tratamentul realizat în sumă de 57 200 de lei, semnat de Valeriu Fala din cadrul Clinicii SRL „Fala-Dental” (f.d. 8).

Prin răspunsul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. D-5897/18 din 03 decembrie 2018, Irina Dobrovolscaia a fost informată despre concluziile și recomandările Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul stomatologiei la data de 16 august, 14 noiembrie și 22 noiembrie 2018, privind evaluarea serviciilor prestate de asistență medicală stomatologică, consemnate în procesul-verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018.

Conform procesului-verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018, la examenul exobucal nu se observă dereglări la deschiderea cavității bucale. XXXXX.

De asemenea, prin răspunsul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. D-7057/18 din 21 ianuarie 2019, Irina Dobrovolscaia a fost informată că problemele abordate în petiția adresată Procuraturii Generale privind protezarea

dentală efectuată cu deficiențe majore de către specialiștii Clinicii stomatologice SRL „Fala-Dental” au fost examinate de multiple ori inclusiv comisionar, ca urmare concluziile și recomandările cu fost consemnate în procesul-verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018.

Totodată, s-a reținut că conform Regulamentului de organizare și funcționare a prestatorului privat de servicii medicale Clinica stomatologică SRL „Fala-Dental”, directorul Clinicii poartă răspundere pentru asigurarea lor financiară și tehnico-materială, pentru organizarea de asistență medicală și pentru calitatea ei.

Prin reclamația nr. 1102-3/19 din 11 februarie 2019, adresată Clinicii stomatologice SRL „Fala-Dental”, avocatul Aronov Roman, în interesele Irinei Dobrovolscaia, a solicitat restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ.

Conform răspunsului semnat de avocatul Vitalie Nagacevschi, în interesele SRL „Fala-Dental” a solicitat să-i fie comunicat dacă Irina Dobrovolscaia acceptă să se prezinte la expert, pentru efectuarea expertizei în vederea constatării deficiențelor/ defectelor majore la protezarea dentară.

Reținând prevederile art. 1, 18 alin. (1) al Legii privind protecția consumatorilor nr.105-XV din 13 martie 2003, Colegiul a învederat că este cert faptul că între părțile în litigiu Irina Dobrovolscaia și SRL „Fala-Dental” există un raport juridic de prestare a serviciilor, conform cărora reclamanta a achitat costul serviciilor prestate, dar fiind nemulțumită de calitatea acestora a solicitat restituirea contravalorii serviciilor stomatologice necalitative.

În acest context, Colegiul a considerat că instanța de fond temeinic și legal a respins acțiunea reclamantei, pe motiv că reclamantul a probat serviciul stomatologic necalitativ, or, conform concluziilor din Raportul de expertiză judiciară nr. 201904X0164 din 13 ianuarie 2020, s-a reținut că la cet. Irina Dobrovolscaia, prin investigații clinice și paraclinice s-a stabilit diagnosticul de XXXXX.

Colegiul a respins argumentele părții apelante, precum că reclamanta este îndreptățită să solicite repararea prejudiciului moral, or, conform art. 20 alin. (6) al Legii privind protecția consumatorilor, este expres prevăzut că pentru repararea prejudiciului moral cauzat consumatorului, acesta trebuie să facă dovada prejudiciului, însă de către apelantă nu au fost prezentate probe care ar dovedi faptul cauzării unui prejudiciu moral.

Raportând la caz normele legale sus-menționate și din circumstanțele stabilite, Colegiul a concluzionat că argumentele invocate în apel nu pot constitui temei de admitere a apelului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv, nu constituie temei de casare a hotărârii contestate și au fost obiect de examinare în instanța de fond, fiind cercetate și examinate pe deplin.

Instanța de apel a relevat că soluția dată de instanța de fond este corectă, motivată și amplu argumentată, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor juridice și făcând trimitere, atât la probele administrate, cât și dispozițiile legale aplicabile la caz.

La 24 noiembrie 2021, Irina Dobrovolscaia, reprezentată de avocatul Roman Aronov, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii, în sensul declarat.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 17 noiembrie 2021, astfel, recursul declarat la data de 24 noiembrie 2021, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 05 aprilie 2022 instanța de recurs a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței.

Astfel, la 26 aprilie 2022, SRL „Fala-Dental”, reprezentată de avocatul Vitalie Nagacevski, a depus referință, prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 06 iulie 2022 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentei, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *Garda Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenta nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 239 Cod de procedură civilă, statuează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În sensul art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În debut, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a menționa că instanța de apel adoptând soluția pe caz, nu a verificat circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții premature, prin ce se impune casarea deciziei cu trimiterea acesteia spre rejudecare în instanța de apel.

Din recursul declarat rezultă că recurenta își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de către instanțele de judecată, invocând că concluziile instanțelor sunt în contradicție cu materialele cauzei, precum și contradictorii, mai mult fără a se expune asupra tuturor argumentelor din apel.

Astfel, Colegiul învederează că înaintând acțiune în instanță împotriva SRL „Fala-Dental”, Irina Dobrovolscaia a solicitat restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ în sumă de 57 200 de lei, încasarea penalității în mărime

51 480 de lei, prejudiciului moral în sumă de 5 000 de lei și cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 14 000 de lei.

Or, instanțele de judecată examinând cauza au concluzionat în vederea respingerii acțiunii, motivându-și soluția prin faptul că argumentele și probele prezentate sunt neîntemeiate, totodată indicând că prin prisma art. 20 alin. (6) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105-XV din 13 martie 2003, pentru prejudiciul moral, reclamanta trebuia să facă dovada prejudiciului, însă de către aceasta nu au fost prezentate probe care ar dovedea faptul cauzării unui prejudiciu moral.

În speță, Colegiul învederează că din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 20 octombrie 2016, Irinei Dobrovolscaia i-a fost eliberat certificatul privind tratamentul realizat în sumă de 57 200 de lei, semnat de Fala Valeriu din cadrul SRL „Fala-Dental” (f.d. 8).

Totodată, se reține că prin răspunsul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. D-5897/18 din 03 decembrie 2018, Irina Dobrovolscaia a fost informată despre concluziile și recomandările Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul stomatologiei la data de 16 august, 14 noiembrie și 22 noiembrie 2018, privind evaluarea serviciilor prestate de asistență medicală stomatologică, consemnate în procesul-verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018 (f.d. 9).

Conform procesului-verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018, la examenul exobucal nu se observă dereglări la deschiderea cavității bucale nu sunt. XXXXX (f.d. 10-11).

Prin răspunsul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. D-7057/18 din 21 ianuarie 2019, Irina Dobrovolscaia a fost informată că problemele abordate în petiția adresată Procuraturii Generale, privind protezarea dentală efectuată cu deficiențe majore de către specialiștii Clinicii stomatologice SRL „Fala-Dental” au fost examinate de multiple ori inclusiv comisional, ca urmare concluziile și recomandările cu fost consemnate în procesul-verbal nr. 7 din 22 noiembrie 2018. Totodată, conform Regulamentului de organizare și funcționare a prestatorului privat de servicii medicale Clinica stomatologică SRL „Fala-Dental”, directorul Clinicii poartă răspundere pentru asigurarea lor financiară și tehnico-materială, pentru organizarea de asistență medicală și pentru calitatea ei (f.d. 12).

Actele cauzei atestă că prin reclamația nr. 1102-3/19 din 11 februarie 2019, adresată Clinicii stomatologice SRL „Fala-Dental”, avocatul Aronov Roman, în interesele Irinei Dobrovolscaia, a solicitat restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ (f.d. 13).

Conform răspunsului semnat de avocatul Vitalie Nagacevschi, în interesele SRL „Fala-Dental” a solicitat să-i fie comunicat dacă Irina Dobrovolscaia acceptă să se prezinte la expert, pentru efectuarea expertizei în vederea constatării deficiențelor/ defectelor majore la protezarea dentară (f.d. 97).

Așadar, conform art. 970 alin. (1) și (2) Cod civil, prin contractul de prestări servicii, o parte (prestator) se obligă să presteze celeilalte părți (beneficiar) anumite servicii, iar aceasta se obligă să plătească retribuiția convenită. Obiectul contractului de prestări servicii îl constituie serviciile de orice natură.

Conform art. 6 lit. b), c) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105-XV din 13 martie 2003, orice consumator are dreptul la protecție împotriva riscului de a achiziționa un produs, un serviciu care ar putea să-i afecteze viața, sănătatea, ereditatea sau securitatea ori să-i prejudicieze drepturile și interesele legitime,

precum și la remedierea sau înlocuirea gratuită, restituirea contravalorii produsului, serviciului ori reducerea corespunzătoare a prețului, repararea prejudiciului, inclusiv moral, cauzat de produsul, serviciul necorespunzător.

În temeiul art. 10 lit. a), c) al aceleiași legi, prestatorul este obligat să anunțe imediat autoritățile competente, precum și producătorul respectiv, despre existența oricărui produs folosit la prestarea serviciului de care are cunoștință că este periculos și/sau falsificat (contrafăcut), și să presteze numai servicii care nu afectează viața, sănătatea, ereditatea și securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora.

Mai mult, art. 21 alin. (1) al aceleiași legi, stabilește că prestatorul (executantul) este obligat să asigure prestarea serviciului (executarea lucrării) în termenele și condițiile stabilite în reglementările specifice în domeniu sau stipulate în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării).

Reieșind din normele enunțate, este cert faptul că între părțile în litigiu Irina Dobrovolscaia și SRL „Fala-Dental” există un raport juridic de prestare a serviciilor, conform cărora reclamanta a achitat costul serviciilor prestate, dar fiind nemulțumită de calitatea acestora a solicitat restituirea contravalorii serviciilor stomatologice necalitative.

Prin prisma normelor precitate, în coroborare cu actele cauzei, Colegiul constată ca fiind neîntemeiată soluția adoptată de instanța de apel, mai mult aceasta fiind una contradictorie, deoarece, pe de o parte, în partea motivată instanța indică că „...reclamant a probat serviciul stomatologic necalitativ, or conform concluziilor din Raportul de expertiză judiciară nr. 201904X0164 din 13 ianuarie 2020, ..., între acțiunile/ inacțiunile medicilor și malocluzia prezentă la pacientă, legătură de cauzalitate nu este, iar pe de altă parte susține ca întemeiată soluția primei instanțe de respingere a acțiunii.

Totodată, instanța de apel a respins argumentele părții apelante, precum că reclamanta este îndreptățită să solicite repararea prejudiciului moral, or, conform art. 20 alin. (6) al Legii privind protecția consumatorilor, este expres prevăzut că pentru repararea prejudiciului moral cauzat consumatorului, acesta trebuie să facă dovada prejudiciului, însă de către apelantă nu au fost prezentate probe care ar dovedea faptul cauzării unui prejudiciu moral.

La acest aspect, Colegiul ține să învedereze că conform art. 20 alin. (4) și (5) al Legii privind protecția consumatorilor nr. 105-XV din 13 martie 2003, prejudiciul moral cauzat consumatorului de către producător, vânzător, prestator prin încălcarea drepturilor lui prevăzute de prezenta lege, precum și de alte acte normative, se repară în mărimea stabilită de instanța judecătorească. Prejudiciul moral se repară indiferent de repararea prejudiciului material cauzat consumatorului.

Astfel, este cert faptul că, în partea cerinței de încasare a prejudiciului moral, instanța de apel a aplicat eronat prevederile art. 20 alin. (6) al Legii privind protecția consumatorilor nr. 105-XV din 13 martie 2003, care statuează că pentru repararea prejudiciului cauzat consumatorului, acesta trebuie să facă dovada prejudiciului, în situația în care, prevederile alin. (6) sunt aplicabile prejudiciilor materiale cauzate consumatorului, și nicidecum nu prejudiciului moral cauzat.

Reieșind din cele relatate, în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție învederează că instanța de apel a adoptat decizia prematur, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate atât de apelantă cât și de intimată în coroborare cu cumulul de probe prezent la dosar, iar

faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a verifica circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei. Mai mult, instanța de apel era obligată de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi

teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Dreptul de a fi auzit, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării cauzei pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care anumite argumente invocate de părți nu au fost reținute, nefiind nici supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Irina Dobrovolscaia, reprezentată de avocatul Roman Aronov.

Se casează decizia din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Dobrovolscaia împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Fala-Dental” cu privire la restituirea contravalorii serviciului stomatologic necalitativ, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Galina Stratulat